

The American War in Afghanistan A History

Door Carter Malkasian
Oxford (Oxford University Press) 2021
496 blz.
ISBN 9780197550779
€ 19,-

September 2021 markeerde het einde van Amerika's langste oorlog, tevens het begin van een nieuw Taliban-tijdperk. De vraag waarom de Amerikanen niet zegevierden of zelfs faalden in Afghanistan hield de gemoederen wereldwijd bezig. Het is ook deze vraag die centraal staat in het 500 pagina's tellende werk *The American War in Afghanistan* van militair historicus Carter Malkasian.

Aantrekkingskracht

Na de aanslagen op 9/11 werd Afghanistan een doelwit in de strijd tegen het terrorisme. Niet alleen al-Qaida, als verantwoordelijke voor de terroristische aanval, maar ook het Taliban-regime dat deze organisatie een thuishaven bood, moest het veld ruimen. Een nieuwe Afghaanse regering kwam hiervoor in de plaats. Duizenden militairen uit alle delen van de wereld vochten de afgelopen twintig jaar tegen al-Qaida en de Taliban of leverden een bijdrage aan het democratiseringsproces in Afghanistan, de opbouw en training van de Afghaanse politie en het leger of aan de wederopbouw van het land.

Ondanks vroege successen wonnen de Taliban langzaam maar zeker aan

terrein (terug). Malkasian zocht jarenlang naar een verklaring. Factoren als ontevredenheid over de Afghaanse regering, inmenging van Pakistan en de politieke en stammenstrijd speelden een rol, maar volgens de auteur was er een belangrijkere verklaring. De islamitisch-fundamentalistische groepering, in het Westen vaak verafschuwd vanwege haar strikte interpretatie van de islamitische wetgeving, harde straffen en vooral vrouwonvriendelijke maatregelen, had namelijk een zekere aantrekkingskracht onder de Afghaanse bevolking. De Taliban streden in naam van de islam en de Afghaanse bevolking tegen een bezetter, zoals Afghanen dat in het verleden ook hadden gedaan toen Britse en later Sovjettroepen het land binnenvielen. Zodoende wisten de Taliban vele Afghanen te verenigen en te mobiliseren in hun strijd.

Gemiste kansen

Had de nieuwe Afghaanse regering dan überhaupt geen kans van slagen? En was de internationale ondersteunende missie bedoeld om te falen? Malkasian meent van niet. In de beginperiode genoot de prille Afghaanse regering volop steun onder de bevolking, ook de inter-

nationale aanwezigheid werd geaccepteerd. De Taliban hadden daarentegen flinke klappen te verduren gekregen en waren uit de grote steden verdreven. In deze kansrijke periode maakten de Amerikanen een aantal strategische fouten die het verzet niet deden afnemen maar juist aanwakkerden. Het buitensluiten van de Taliban uit het politieke proces en het hardhandige Amerikaanse optreden deed vele Talibanstrijders opnieuw hun wapens oppakken. Tegelijkertijd investeerden de Amerikanen te weinig in de opbouw van het Afghaanse leger en de Afghaanse politie waardoor deze nauwelijks een antwoord konden bieden op het Taliban-offensief van 2006.

Afghanistan belandde in een neerwaartse spiraal en een overwinning op de Taliban werd alsmaar onwaarschijnlijker. Desalniettemin besloten de Amerikanen telkens te blijven. De vrees bestond dat een terugtrekking zou leiden tot de val van de Afghaanse regering en een opleving van het terrorisme, terwijl een herhaling van 9/11 de primaire reden was voor de internationale aanwezigheid in het land. Met andere woorden: de Amerikanen hadden steeds minder kans van slagen maar ook weinig mogelijkheden om te vertrekken.

De Amerikaanse oorlog

The American War in Afghanistan is uiteraard niet het eerste boek over de oorlog in Afghanistan. Integendeel, je kunt hele boekenkasten vullen met publicaties die het onderwerp of bepaalde aspecten belichten. Toch heeft Malkasian een primeur. Zoals hij zich in 2013 had voorgenoemen, wilde hij een boek schrijven over de gehele oorlog, van begin tot eind. De oorlog duurde

echter voort, net als Malkasians onderzoek. In november 2021, een maand na de terugtrekking van de internationale troepen uit Afghanistan, verscheen dan eindelijk het eindresultaat, een zeer lezenswaardig boek voor eenieder die geïnteresseerd is in de achtergronden van het conflict, het verloop van de strijd en de uiteindelijke terugtrekking van de VS-geleide internationale coalitie. Malkasians boek vormt niet alleen een synthese van de grote hoeveelheid literatuur over de oorlog maar is tevens gebaseerd op uniek, ook Afghaans, bronnenmateriaal en interviews uit de tijd die Malkasian als adviseur van Amerikaanse commandanten in Afghanistan doorbracht.

Zoals de titel van het boek doet vermoeden, ligt de focus sterk op de Amerikaanse rol in Afghanistan. Dit Amerikaanse perspectief is belangrijk om de recente geschiedenis van het Centraal-Aziatische land te begrijpen. De Verenigde Staten gaven immers het startschot voor Operatie Enduring Freedom in 2001,

introduceerden Provincial Reconstruction Teams in het land, besloten in 2009 tot een zogenaamde 'surge' en bepaalden na een eerdere gedeeltelijke terugtrekking dat in 2021 alle internationale troepen zich zouden terugtrekken. De Amerikaanse aanpak was echter niet gelijk aan die van andere landen. Deze ontwikkelden binnen het verantwoordelijkheidsgebied namelijk vaak een eigen aanpak, zo verschillen de Provincial Reconstruction Teams bijvoorbeeld in grootte, commandostructuur, samenstelling en in de taakstelling. De keuzes die individuele landen maakten en de effectiviteit van de verschillende werkwijzen komen echter nauwelijks aan bod.

Ook Malkasians focus op het zuiden en het oosten van het land, met name op de provincies Helmand en Kandahar, heeft beperkingen. Voor Nederland speelde de oorlog zich namelijk hoofdzakelijk af in de naastgelegen provincie Uruzgan. De noordelijke provincies waar Nederlandse militairen jarenlang dienden,

namelijk Baghlan (2004-2006), Kunduz (2011-2013) en Mazar-e Sharif (2015-2021), komen nog veel minder aan bod. De ervaringen van de Amerikanen in het zuiden van het land zijn echter niet per definitie exemplarisch voor de inzet in de noordelijke en westelijke provincies, gezien de grote verschillen op gebied van landschap, klimaat, behoeften van de lokale bevolking en de veiligheidssituatie.

Kortom: de lezer die geïnteresseerd is in het Nederlandse optreden en de omgeving waar Nederland actief was, komt minder aan zijn trekken en zal moeten wachten op de resultaten van het meerjarig historisch onderzoek van het NIOD en het NIMH naar 20 jaar interventie in Afghanistan. Desalniettemin is dit boek een goed startpunt voor eenieder die meer inzicht wil in de internationale (lees: Amerikaanse) en Afghaanse context waarbinnen ook de Nederlandse militairen optraden. ■

Caroline Schoofs MA, NIMH